Nationale Parken
Bureau

Impressie Inspiratiebijeenkomst over het thema Onderzoek

De betekenis van onderzoek voor nationale parken

1 oktober 2026, Amersfoort

nationaleparken.nl

Inleiding

Een aantal keer per jaar organiseert het Nationale Parken Bureau (NPB) leernetwerk-bijeenkomsten rond thema's die actueel zijn, leven bij de nationale parken en passen bij de doelen van het Beleidsprogramma Nationale Parken.
Het "bevorderen van onderzoek" is één van de kerntaken voor nationale parken. Daarom organiseerde het NPB op 1 oktober 2026 een inspiratiebijeenkomst over de betekenis van onderzoek voor de nationale parken.

Dit verslag, de presentaties van de programmaonderdelen en de link naar de video-opnamen van deze programmaonderdelen zijn te vinden via:
https://nationaleparken.nl/nl/kennisplatform/inspiratiebijeenkomsten-nationale-parken-bureau

Limburgse aanpak

Mede aanleiding voor de organisatie van deze dag was de aanpak van de Limburgse nationale parken. Een *citizen science* aanpak waar vrijwilligers (bewoners en andere betrokkenen bij de gebieden) een bijdrage leveren aan soortentellingen en daarmee aan de ecologische impact van deze gebieden.

Ton Lenders van het Natuurhistorisch Genootschap en Ernest van Asseldonk vertelden over het succes van deze aanpak. De jaarlijkse ecotoppen, waar de resultaten van de tellingen worden samengebracht, worden bezocht door gemiddeld honderd belangstellenden.
Ton schetste dat het belangrijk is aansluiting te hebben met beheer van de TBO's. Het nationaal park ondersteunt o.a. financieel, de provincie verstrekt ook subsidie. Deze aanpak leidt tot meer binding van bewoners met de regio en draagvlak voor beheermaatregelen.
Het gaat heel bewust om praktijkgericht onderzoek. Educatie ligt bij IVN. Ook worden in toenemende mate innovatieve monitoringtechnieken toegepast, zoals het werken met vogelgeluiden.
De rol van het nationaal park is die van verbinder en aanjager, o.a. via de financiële bijdrage. Begin dit jaar heeft – in navolging van Limburg - ook Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug een 'uitverkochte' ecotop georganiseerd.

Landbouw-natuurtransitie

Jorien Zevenberg van de Rijksuniversiteit Groningen schetste het belang van meer verwevenheid van natuur en landbouw. Ze gaf aan dat er weliswaar meer natuur is ontstaan in de afgelopen periode, maar dat tegelijk de biodiversiteit sterk achteruit is gegaan.
De overgangsgebieden/omliggende gebieden van natuurgebieden bieden hier kansen. Deze ontwikkelingen zijn ook te zien in Engeland.
Ellen Weerman van de HAS Green Academy ging in op het onderzoek dat zij al in enkele nationale parken doen met studenten, boeren, overheden en andere stakeholders.

Het spreken van elkaars taal is belangrijk. Via onderzoek kun je onderbouwen dat maatregelen nodig zijn en welke maatregelen daadwerkelijk effectief zijn. Boeren hebben behoefte aan onderbouwing, vertrouwen en lange termijn maatregelen.
Zij introduceert de term collectief landschapsbeheer, waarbij water en bodem leidend zijn en wordt gezocht naar o.a. alternatieve teelten en landschapselementen.
In het gesprek dat hierop volgt wordt aangegeven dat kaders belangrijk zijn en dat onderzoek helpend kan zijn om die kaders te bepalen.

Het is daarnaast wel belangrijk voldoende ontwikkelruimte te creëren. Het nationaal park kan ook hier een belangrijke verbindende rol vervullen. Niet alleen om partijen bij elkaar te brengen, maar ook inhoudelijk door thema's aan elkaar te verbinden, zoals recreatie en regionaal/lokaal voedsel. Daarbij kan ook het podium worden gegeven aan mooie voorbeelden en initiatieven van boeren.

De suggestie wordt gedaan voor een landelijk platform om onderzoeken en stages bij elkaar te brengen. Er gebeurt al veel, maar vaak weten we het niet van elkaar. Het NPB kijkt of en hoe dit te organiseren valt.

Mens en natuur

Myrthe Fonck van PWN, beheerder NP Zuid-Kennemerland, ging in op een recent onderzoek onder bewoners naar de relatie met de natuur (zie presentatie).

Meer verbondenheid is o.a. te creëren door: Kennis en educatie, aanbieden natuur-belevingen, informatie en natuur in de nabijheid.
Het nationaal park is na dit onderzoek gestart met een campagne 'Buiten Gewoon; 30 dagen beter buiten' https://www.np-zuidkennemerland.nl/buitengewoon/
Dit concept is breder toepasbaar bij andere nationale parken.

Om de verbondenheid te versterken wordt ook ingezet op de duintuinen, het vergroenen van schoolpleinen en komt er een adviseur beleving.

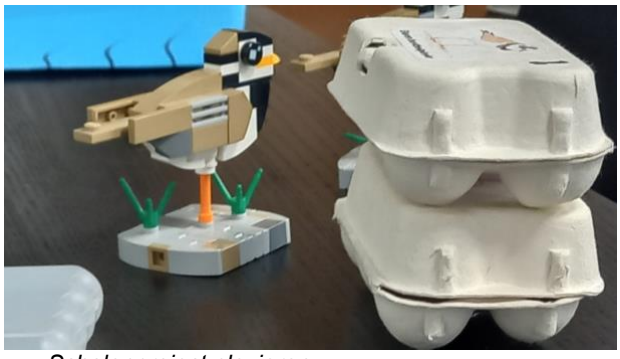
Impact van soortentellingen

Naast de aanpak in Limburg vinden vele initiatieven plaats rond soortentellingen. Zo hebben de activiteiten rond de Dag van het Nationaal Park veel resultaat opgeleverd. Zo'n half miljoen waarnemingen waarbij 7000 soorten zijn geteld. In het gesprek hierover stond centraal wat de betekenis en impact hiervan kan zijn.
Het NPB is in contact met Naturalis om hierin samen op te trekken en bijvoorbeeld te koppelen aan hun biodiversiteitsmonitor. Daarbij wordt opgemerkt dat wetenschappelijk bruikbaar materiaal moet voldoen aan eisen. Dat heeft ook weer schaduwkanten. Het moet vooral ook in de harten van mensen blijven. Maar wellicht kan meer structuur helpen om al deze initiatieven meer betekenis te geven.

Ecologische veerkracht Oosterschelde

Wietse van de Lageweg (lector Hogeschool Zeeland) en Wilco Jacobusse van IVN/NP Oosterschelde schetsen de aanpak waar praktijkonderzoek en educatie heel mooi samengaan. Ook hier wordt onderzoek gekoppeld aan beheer en beleid.
Naast studenten worden ook omwonenden betrokken. Om ze mee te nemen in de problematiek en de benodigde en te nemen maatregelen. Hiermee ontstaat veel draagvlak. Het nationaal park is daarbij initiator (bijvoorbeeld door de organisatie van een burendag).

Scholenproject plevieren

Ook ontstaat wederkerigheid door opruimacties of het beschermen van de plevieren. Scholen worden betrokken via o.a. het Lepelaar project waarbij een school een lepelaar kan adopteren en volgen.

Nationale parken als onderzoeksinstituut

Door de Nationale Parken Utrechtse Heuvelrug, Lauwersmeer en Nieuw Land werd een korte pitch verzorgd over hun aanpak (zie de presentaties). Mooie voorbeelden van samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten en onderzoeksagenda's van het nationaal park. Dat roept de vraag op: zijn nationale parken ook een onderzoeksinstituut?

De deelnemers gaven aan dat nationale parken vooral op thema's kunnen agenderen en samenwerken met onderzoeksinstituten en stakeholders. Het NP (inclusief omliggend gebied) kan heel goed dienen als onderzoeksgebied.
Het zou mooi zijn als onderzoeksagenda's bijeen worden gebracht en er wellicht ook een nationale onderzoeksagenda kan ontstaan. Voor overkoepelende thema's. Genoemd worden bijvoorbeeld: nudging, mens/natuur, natuur/landbouw en Dark Sky.

Daarnaast wordt het belangrijk gevonden onderzoek te verbinden met de samenleving. Goed om voorbeelden te delen met elkaar. Ook via de lijn van onderzoek en onderwijs kunnen nationale parken toegevoegde waarde hebben.

Follow up

Bij de voorbereiding van deze dag bleek al dat we nog wel een dag zouden kunnen organiseren met voorbeelden uit de nationale parken. Er gebeurt veel op het gebied van onderzoek. Dat is mooi te constateren. Daarom zal een vervolg niet uitblijven.
Het NPB verkent hoe vraag en aanbod m.b.t. onderzoeken en daaraan gekoppelde stages kunnen worden samengebracht via een digitaal platform op de website nationaleparken.nl, dat toegankelijk is voor nationale parken, onderwijs- en onderzoeksinstellingen en studenten.
Ook in 2027 en daarna organiseert het NPB weer themabijeenkomsten. Onderzoek zal daarbij zeker terugkomen.